

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

Warszawa, czerwiec 2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Opracowanie:

Beata Kocon

Wydział Monitorowania

Departament Zarządzania EFS

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	5
RYNEK PRACY.....	6
POZIOM DOCHODÓW I INTEGRACJA SPOŁECZNA	11
EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE	15
SPIS ILUSTRACJI	18

WPROWADZENIE

Głównym celem niniejszego opracowania jest poddanie analizie sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie podlaskim w obszarach kluczowych z punktu widzenia realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013. Celem opracowania jest jednocześnie wskazanie istotnych problemów, które pojawiają się na regionalnym rynku pracy oraz w obszarze edukacji i integracji społecznej. Analiza może być tym samym wykorzystywana przez regionalnych decydentów, tj. władze regionalne i lokalne do celów planowania aktywnej polityki rynku pracy oraz stanowi zachętę do podejmowania pogłębionych analiz, w szczególności na poziomie lokalnym.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

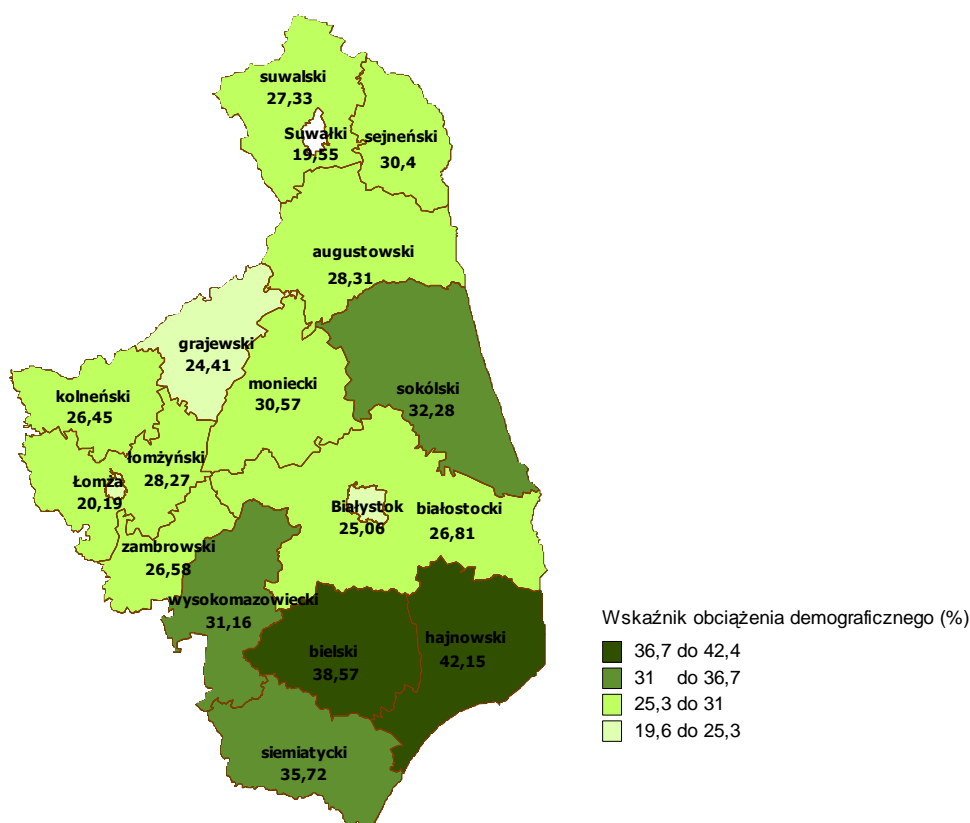
Na koniec III kwartału 2010 r. województwo podlaskie zamieszkiwało 1,19 mln ludności. **Podlasie jest drugim najmniejszym regionem w Polsce pod względem liczby mieszkańców.** Jeśli chodzi o strukturę mieszkańców według płci, to od kilku lat nie uległa ona znaczącym zmianom w regionie. Odsetek kobiet w ogólnej ludności wyniósł 51%, przy średniej dla kraju 51,7%.

Patrząc na liczbę mieszkańców w podziale miasto/wieś, **udział osób zamieszkałych w mieście w ogólnej ludności na poziomie 60,4% był zbliżony dla średniej dla Polski (60,9%).** Warto zwrócić uwagę, iż wskaźnik urbanizacji w regionie od 2007 r. powoli wzrasta (2007 r. - 59,6%). Na poziomie powiatów, **najniższy odsetek zamieszkałych w mieście odnotowano w powiecie łomżyńskim (7,9%), powiecie sejneńskim (27,2%) i wysokomazowieckim (28,1%).**

Analizując strukturę ludności województwa pod względem wieku należy zwrócić uwagę na niekorzystną sytuację demograficzną na Podlasiu. **Wskaźnik obciążenia demograficznego**, tj. liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (powyżej 59/64 roku życia) na 100 osób w wieku produkcyjnym, **na koniec 2010 r. osiągnął jedną z najwyższych wartości w kraju 27,7** (średnia dla Polski 26,2).

Jednocześnie, biorąc pod uwagę poszczególne powiaty w województwie podlaskim, występuje duże zróżnicowanie w ramach wskaźnika obciążenia demograficznego.

Rys. 1. Wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie podlaskim wg powiatów w 2010 r. – liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rozstęg tj. różnica między najwyższą wartością odnotowaną w powiecie hajnowskim (45,2) i najniższą wartością – w Suwałkach (19,6) wyniosła aż 25,6 pkt. Ponadto, niekorzystna sytuacja demograficzna występuje w powiecie bielskim (38,6), siemiatyckim (35,7), sokólskim (32,3) oraz wysokomazowieckim (32,2). Niski poziom obciążenia demograficznego charakteryzuje natomiast Łomżę (20,2), powiat grajewski (24,4) i Białystok (25,1).

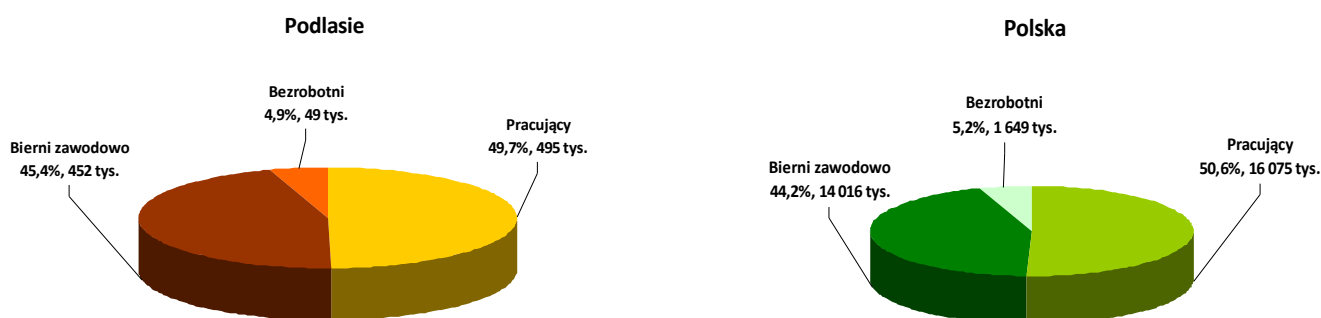
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż z roku na rok odnotowuje się wzrost obciążenia demograficznego w regionie i w Polsce. Od 2007 r. wskaźnik wzrósł odpowiednio o 0,6 pkt. i 1,4 pkt. **Wzrost liczby osób starszych przypadających na osoby pracujące wynika z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa.** Zaobserwowana tendencja odzwierciedla zmiany jakie obserwujemy w kraju i jakie będą nasilać się w przyszłości.

RYNEK PRACY

W związku z ogólnosiwiatowym kryzysem gospodarczym i finansowym w latach 2008 - 2009 można zauważyć niekorzystne zmiany zachodzące na rynku pracy zarówno w Polsce jak i w województwie podlaskim przejawiające się przede wszystkim pogorszeniem wskaźników społeczno-ekonomicznych oraz w znacznym wzroście poziomu bezrobocia.

Według danych BAEL w IV kwartale 2010 r. w województwie podlaskim odnotowano 544 tys. osób aktywnych zawodowo, w tym 248 tys. kobiet, tj. 46% ogółu. Liczba biernych zawodowo wyniosła natomiast 452 tys. osób.

Rys 2. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej w IV kwartale 2010 r. w województwie podlaskim i w Polsce

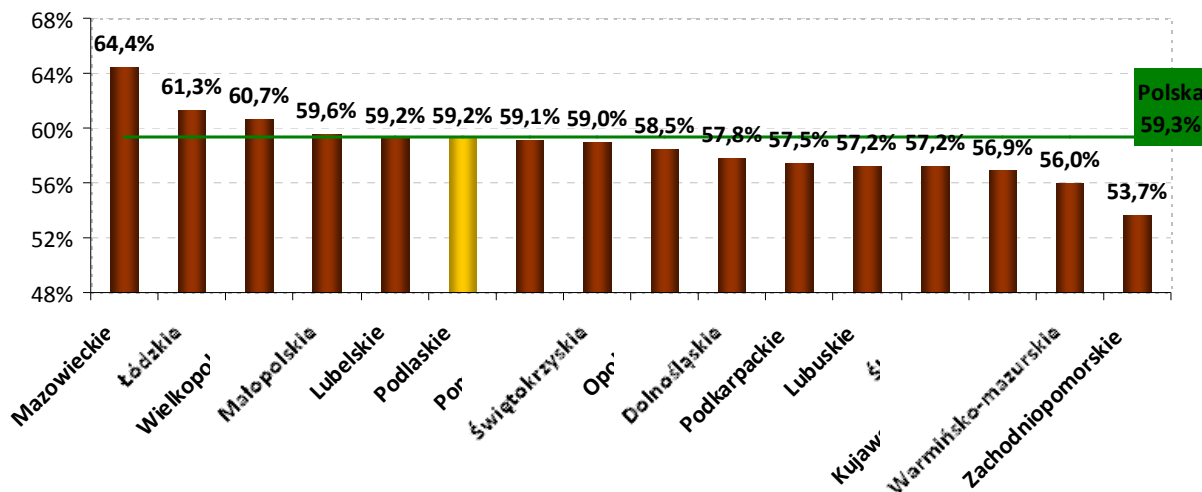
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Osoby pracujące stanowiły 49,7% ogółu osób w wieku powyżej 15 roku życia. W porównaniu do IV kwartału 2009 r. udział tych osób spadł o 1 pkt. proc. Najwyższy wzrost o blisko 15 tys. osób odnotowano w przypadku osób bezrobotnych, co oznacza wzrost udziału tej grupy w ogóle osób w wieku powyżej 15 roku życia o 1,4 pkt. proc. Jeśli chodzi o osoby bierne zawodowo nastąpił spadek ich udziału w ogóle osób w wieku powyżej 15 roku życia o 0,4 pkt. proc. do 45,4%.

Analizując sytuację na Podlasiu w odniesieniu do wartości osiągniętych w Polsce, udział osób bezrobotnych w regionie w ogóle osób w wieku powyżej 15 roku życia jest wyższy o 0,3 pkt. proc. od średniej dla kraju. Jeśli chodzi o pracujących, udział tych osób w ogóle mieszkańców powyżej 15 roku życia jest niższy od średniej dla kraju o 0,9 pkt. proc.

Poziom zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w województwie podlaskim na koniec 2010 r. ukształtował się na poziomie 59,2% i był bardzo zbliżony do średniej dla kraju, która wyniosła 59,3%.

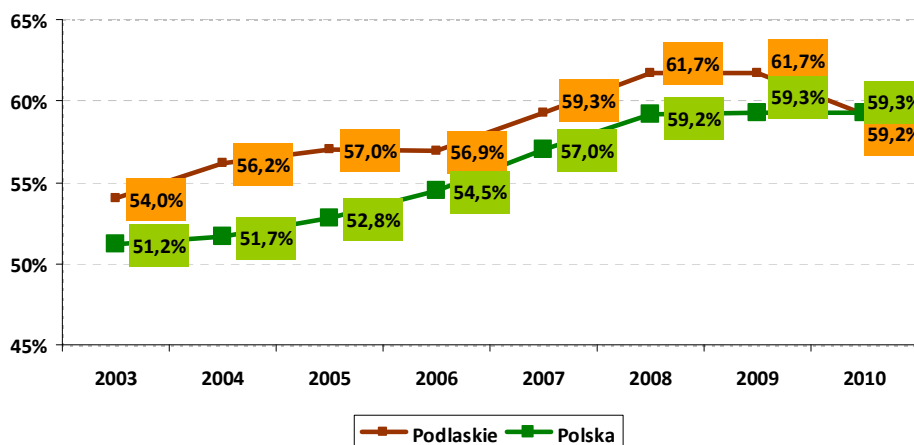
Rys. 3. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w Polsce (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując wskaźnik zatrudnienia w odniesieniu do pozostałych regionów, Podlasie wraz z województwem lubelskim uplasowało się na piątej pozycji w kraju. Biorąc pod uwagę dynamikę zmian zachodzących w Polsce jak i w województwie podlaskim wskaźnik zatrudnienia stopniowo wzrasta. Od 2003 r. poziom zatrudnienia wzrósł w regionie o 5,2 pkt. proc. Niemniej, w skali kraju odnotowano znacznie wyższy wzrost wskaźnika – o 8,1 pkt. proc.

Rys. 4. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w województwie podlaskim i w Polsce w latach 2003-2010 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jednocześnie, warto zwrócić uwagę na fakt, iż w porównaniu do 2009 r. w regionie odnotowano najwyższy w Polsce spadek poziomu wskaźnika zatrudnienia (o 2,5 pkt. proc.), co może świadczyć o tymczasowym pogorszeniu się sytuacji na rynku pracy w tym województwie.

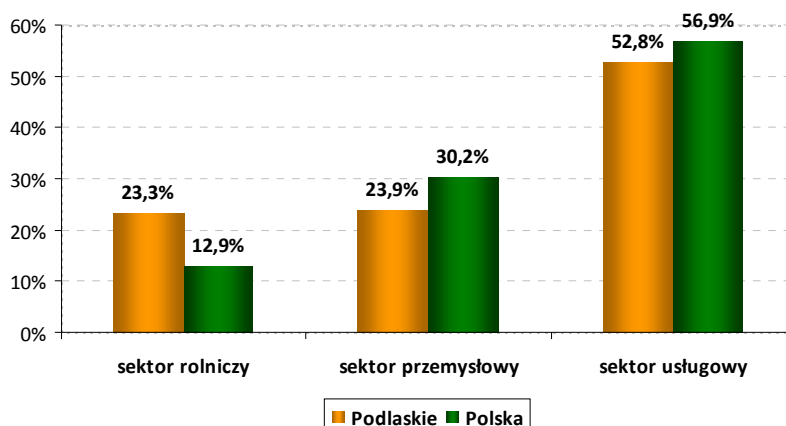
Niemniej, województwo podlaskie wyróżnia się na tle kraju relatywnie wysokim poziomem wskaźnika zatrudnienia kobiet, który na koniec 2010 r. wyniósł 54,9% i był wyższy od średniej dla kraju o 1,9 pkt. proc. Podlasie pod względem zatrudnienia kobiet zajmuje trzecią pozycję w kraju. Jednakże, w porównaniu do 2009 r. odnotowano spadek tego wskaźnika o 0,7 pkt. proc.

Biorąc pod uwagę **poszczególne grupy wiekowe**, zatrudnienie na koniec 2010 r. wśród osób w wieku 25-54 lata ukształtowało się na poziomie 78,9% i było wyższe od średniej dla kraju o 1,7 pkt. W porównaniu z 2009 r. wartość wskaźnika spadła o 2,4 pkt. proc. W przypadku osób starszych w wieku 55-64 lata wskaźnik zatrudnienia ukształtował się na poziomie średniej dla Polski – 34%. Natomiast wśród osób młodych w wieku 15 – 24 lata poziom zatrudnienia wyniósł 23,7% i był niższy od wartości na poziomie kraju o 2,6 pkt. proc. Ponadto, w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano spadek poziomu tego wskaźnika o 2,9 pkt. proc.

Jednocześnie, badając osoby w wieku 20-64 lata poziom zatrudnienia w tej grupie wyniósł w 2010 r. 65,5% i był wyższy od średniej dla Polski (64,6%).

Analizując **strukturę pracujących wg sektorów ekonomicznych**, najwięcej osób było zatrudnionych, podobnie jak w pozostałych regionach, w sektorze usług (52,8%), najmniej natomiast w sektorze rolniczym (23,3%). Niemniej, udział osób pracujących w przemyśle jest bardzo zbliżony do sektora rolniczego – 23,9%.

Rys 5. Struktura pracujących wg sektorów ekonomicznych w Polsce i w województwie podlaskim w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

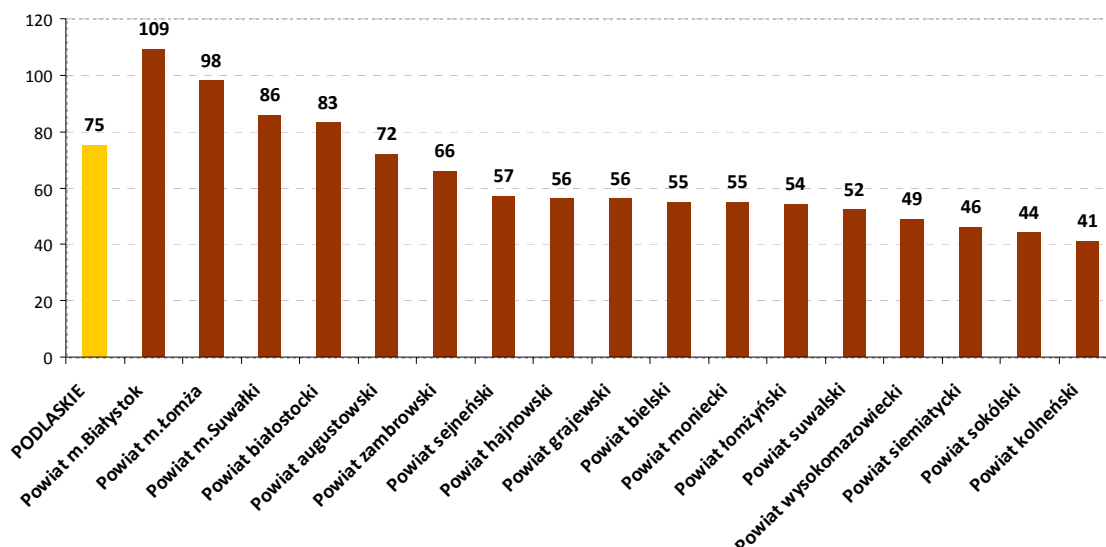
Warto zwrócić uwagę na duże zróżnicowanie w strukturze zatrudnienia na Podlasiu i w Polsce. **Województwo podlaskie charakteryzuje się jednym z najwyższych udziałów osób zatrudnionych w rolnictwie w kraju. Osoby pracujące w rolnictwie stanowiły 23,3% ogółu zatrudnionych, przy średniej dla Polski – 12,9%.** Wyższy wskaźnik odnotowano tylko w województwie lubelskim – 28,2%. Jednocześnie, Podlasie charakteryzuje się znacznie niższym udziałem osób zatrudnionych w przemyśle i w usługach niż średnie dla kraju, różnica wynosi odpowiednio 6,3 i 4,1 pkt. proc. W porównaniu do roku 2009 odnotowano wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze usługowym o 3,6 pkt. proc. W odniesieniu do dwóch pozostałych sektorów odnotowano spadek udziału zatrudnienia - w sektorze rolniczym o 3,3 pkt. proc., natomiast w sektorze przemysłowym o 0,3 pkt. proc.

W 2010 r. w rejestrze REGON zarejestrowano w regionie 10 193 nowe podmioty, co stanowi ok. 2,5% wszystkich nowo zarejestrowanych podmiotów w Polsce. Biorąc pod

uwagę liczbę podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców, wskaźnik ten w województwie podlaskim ukształtował się na poziomie 86 firm i był znacznie niższy od średniej dla Polski (105 firm). Niemniej, w porównaniu do 2009 r. liczba nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców wzrosła o 11 firm. Dodatkowo, warto zwrócić uwagę na dużą różnicę między Podlasiem a Mazowszem, gdzie odnotowano najwięcej nowych podmiotów na 10 tys. mieszkańców w 2010 r., która wyniosła aż 41 jednostek.

Rys. 6. Nowe podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w województwie podlaskim wg powiatów w 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

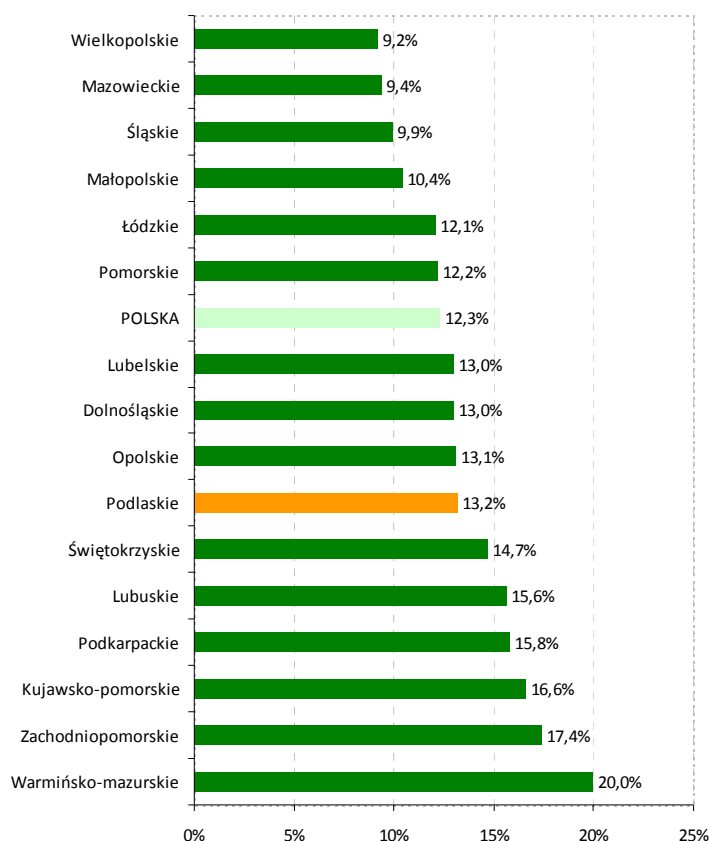
Jeśli chodzi o poziom powiatów występuje duże zróżnicowanie wewnątrzregionalne. Najwięcej nowych podmiotów na 10 tys. mieszkańców odnotowano w Białymstoku (109 firm), w Łomży (98) oraz w Suwałkach (86). Najmniej korzystnie sytuacja przedstawia się natomiast w powiecie kolneńskim (41), sokółskim (44) i siemiatyckim (46).

Według dostępnych danych w 2009 r. na Podlasiu udział osób zatrudnionych w sektorze B+R stanowił 0,5% pracujących ogółem, co uplasowało region na dziewiątej pozycji w kraju (średnia dla Polski 0,76%). Jednocześnie warto zwrócić uwagę, iż udział zatrudnionych w tym sektorze w regionie jest aż o 0,9 pkt. proc. niższy niż na Mazowszu, gdzie odnotowano najwyższy poziom wskaźnika w kraju (1,4%).

Według stanu na koniec 2010 r. w urządach pracy województwa lubelskiego zarejestrowanych było ponad 63,8 tys. osób bezrobotnych (w tym 30,2 tys. kobiet), co stanowiło 3,3% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W porównaniu do 2009 r. nastąpił wzrost liczby bezrobotnych o ok. 4% w regionie. Na poziomie kraju liczba bezrobotnych w tym samym okresie wzrosła o 3,3%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w 2010 r. w regionie 13,2% (przy średniej krajowej 12,3%) i wzrosła o 0,4 pkt. proc. w porównaniu do roku poprzedniego. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż jest to znacznie niższy wzrost wskaźnika w porównaniu do 2008 r., kiedy stopa bezrobocia w regionie wzrosła o 3,1 pkt. proc. (w kraju o 2,8 pkt.).

Rys. 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w 2010 r.

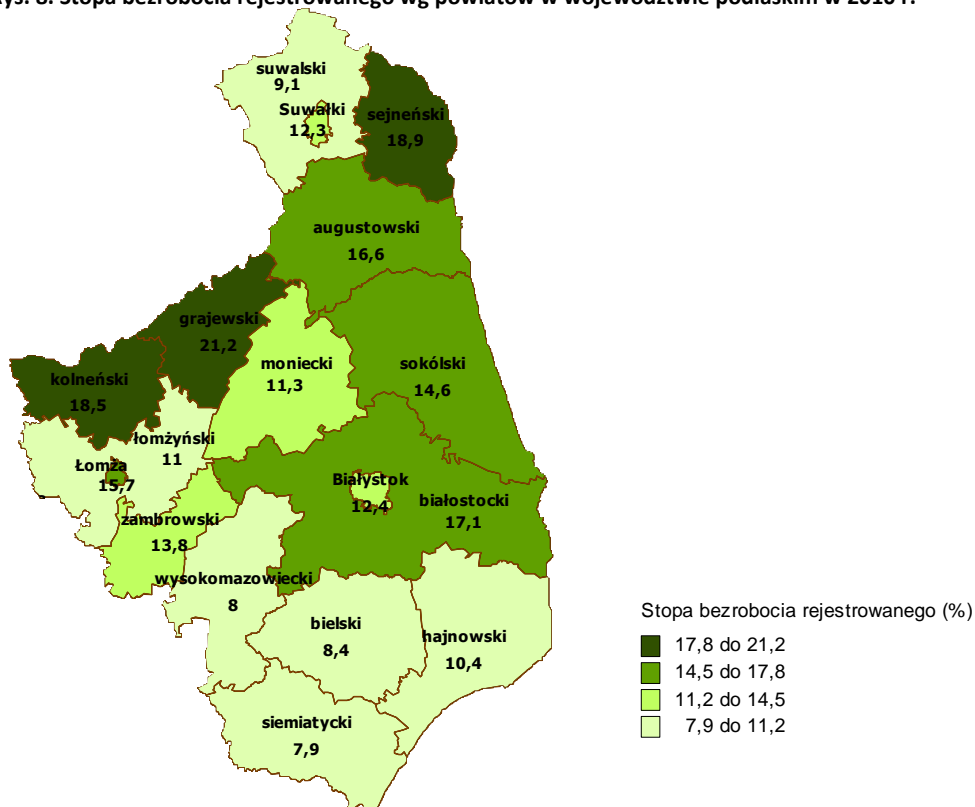
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W skali całego kraju stopa bezrobocia rejestrowanego na Podlasiu ukształtowała się na poziomie średnim. Najniższym wskaźnikiem bezrobocia charakteryzuje się województwo wielkopolskie (9,2%) i mazowieckie (9,4%). Najgorszą sytuację odnotowano natomiast w województwie warmińsko-mazurskim (20%).

Biorąc pod uwagę stopę bezrobocia według BAEL, w 2010 r. wyniosła w regionie 10,3% i była wyższa od średniej dla Polski o 0,7 pkt. proc. Warto zauważyć, iż w odróżnieniu do sytuacji występującej w kraju na Podlasiu odnotowano znacznie wyższą stopę bezrobocia wśród mężczyzn niż kobiet, która wyniosła odpowiednio 10,8% i 9,6%. Średnie dla Polski natomiast kształtują się na poziomie 9,3% w przypadku mężczyzn i 10% wśród kobiet.

Analizując stopę bezrobocia rejestrowanego, występuje dość duże zróżnicowanie tego wskaźnika w ramach poszczególnych powiatów województw podlaskiego.

Rys. 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego wg powiatów w województwie podlaskim w 2010 r.

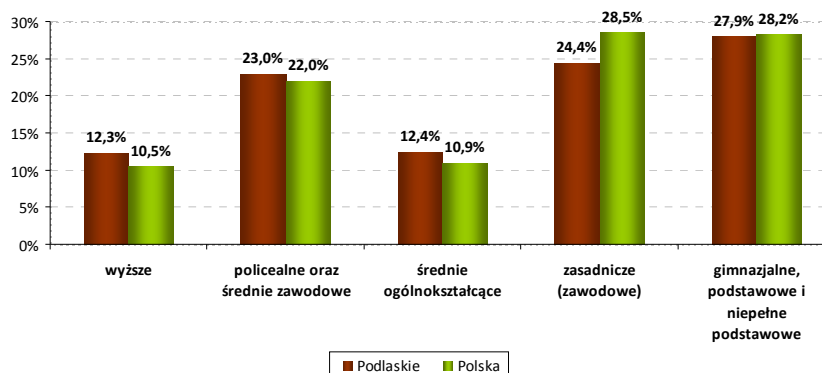

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najbardziej korzystna sytuacja w zakresie poziomu bezrobocia występuje w południowej części regionu w powiecie siemiatyckim (7,9%), wysokomazowieckim (8%) i bielskim (8,4%). Najwyższą stopę bezrobocia natomiast odnotowano w powiecie grajewskim (21,2%), sejneńskim (18,9%) i kolneńskim (18,5%). Rozstęp, tj. różnica między najwyższą i najniższą stopą bezrobocia w regionie, wyniósł 13,3 pkt. proc.

W województwie podlaskim wśród bezrobotnych **dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym** (27,9%, Polska – 28,2%) **oraz zasadniczym zawodowym** (24,4%, Polska 28,5%). Liczną grupę stanowili również bezrobotni z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym (23%, Polska – 22%). Jednocześnie, podobnie jak w pozostałych regionach, najmniej osób w regionie posiadało wykształcenie wyższe (12,3%, Polska – 10,5%) i średnie ogólnokształcące (12,4%, Polska – 10,9%).

Rys. 9. Stopa bezrobocia wg wykształcenia w Polsce i w województwie podlaskim w 2010 r. (%)

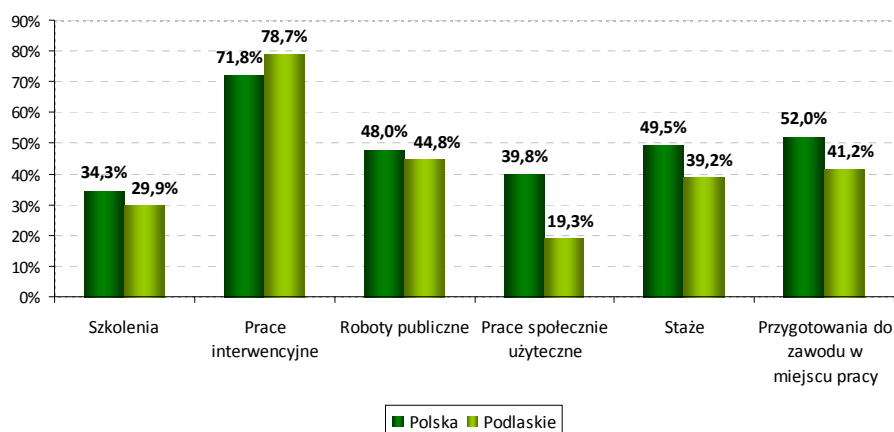
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż na Podlasiu występuje odwrotna struktura osób bezrobotnych niż w Polsce. Znajduje to odzwierciedlenie w zdecydowanie większym udziale w regionie osób bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe, policealne oraz średnie zawodowe i średnie ogólnokształcące niż w skali kraju. Jednocześnie, odnotowano niższe bezrobocie wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym.

Województwo podlaskie charakteryzuje jeden z najwyższych w kraju (po województwie podkarpackim i mazowieckim) udział osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy dłużej niż rok. Zgodnie z danymi za 2010 r. 34% bezrobotnych zarejestrowanych w ewidencji PUP pozostawało bez zatrudnienia dłużej niż rok. W Polsce natomiast wartość wskaźnika ukształtowała się na poziomie 29,1%. **Ponadto, porównując powyższe dane z 2009 r. należy zauważyć, iż na Podlasiu wystąpił najwyższy w Polsce wzrost liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok – o 6,2 pkt. proc. (na poziomie kraju o 3,3 pkt. proc.).** Jeśli chodzi o zróżnicowanie wewnątrz regionu, najwyższy udział osób bezrobotnych powyżej 1 roku odnotowano w powiecie sokólskim (43,3%) i sejneńskim (41,1%), najniższy zaś w powiecie suwalskim (21,3%) i wysokomazowieckim (23,2%).

Analizując problem bezrobocia warto zwrócić uwagę na efektywność zatrudnieniową, tj. wskaźnik ponownego zatrudnienia mierzony jako stosunek liczby osób, które po zakończeniu udziału w danym roku w określonej formie aktywizacji uzyskały w okresie do 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęły działalność na własny rachunek, do liczby osób, które zakończyły udział w danej formie aktywizacji w danym roku. W 2009 roku liczba osób objętych podstawowymi formami aktywizacji w ramach programów przeciwdziałania bezrobociu wyniosła na Podlasiu blisko 21,6 tys. osób. Efektywność instrumentów Aktywnej Polityki Rynku Pracy ukształtowała się w regionie na poziomie 53,1% i była bardzo zbliżona do średniej dla kraju – 53,2%.

Rys. 10. Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji w 2009 r.

Źródło: Na podstawie opracowania MPiPS pn. *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2009 roku*

Analizując powyższy wykres najwyższą efektywność w regionie odnotowano w przypadku prac interwencyjnych - 78,7%. Wartość ta była wyższa od średniej dla kraju o 6,9 pkt. proc. Wysoką efektywnością charakteryzowały się również roboty publiczne (44,8%) oraz przygotowania do zawodu w miejscu pracy (41,2%). Warto zwrócić uwagę na prace społecznie użyteczne, które osiągnęły najniższą efektywność w regionie na poziomie 19,3%.

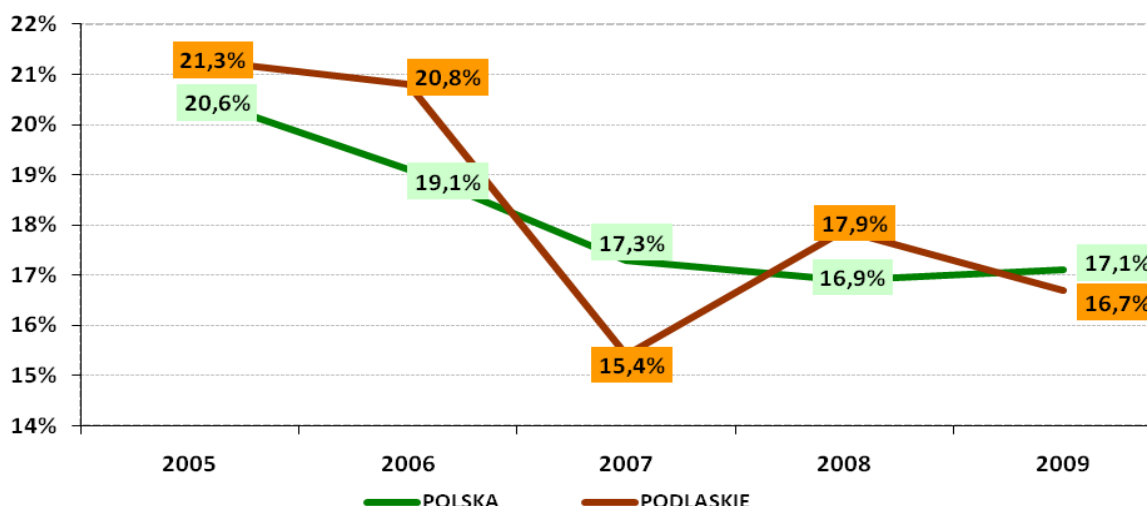
Widoczna jest bardzo duża dysproporcja w poziomie efektywności tej formy aktywizacji w regionie i na poziomie kraju (Podlasie – 19,3%, Polska – 39,8%).

Jeśli chodzi o zróżnicowanie wewnątrz regionu najwyższą efektywnością zatrudnieniową charakteryzował się w 2009 r. powiat łomżyński wraz z miastem Łomża (68,8%) oraz powiaty sejneński i augustowski (po 62,5%). Najniższą efektywność zaś odnotowano w powiecie białostockim wraz z miastem Białystok (44,4%) oraz powiecie hajnowskim (44,8%).

POZIOM DOCHODÓW I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Analizując wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych¹ sytuacja w województwie podlaskim w 2009 r. była lepsza od średniej dla Polski (województwo podlaskie – 16,7%, Polska – 17,1%). Ponadto, w porównaniu z 2008 r. na Podlasiu odnotowano jeden z wyższych w kraju spadków powyższego wskaźnika o 1,2 pkt. proc. Przy czym, średnia w Polsce wzrosła o 0,2 pkt. proc.

Rys. 11. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w Polsce i w województwie podlaskim w latach 2005-2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z roku na rok sytuacja w województwie podlaskim pod względem zagrożenia ubóstwem relatywnym poprawia się. Od 2005 r. do 2009 r. nastąpił znaczny spadek wskaźnika w regionie o 4,6 pkt. proc. Niemniej, warto zwrócić uwagę na niekorzystny wzrost tego miernika w 2008 r. do poziomu 17,9%. Jednakże, mając na względzie pozostałe województwa, w przypadku większości z nich odnotowana została podobna tendencja w 2008 r.

Analizując świadczenia pomocy społecznej, w I półroczu 2010 r. w województwie podlaskim 15 osób korzystało ze świadczeń w postaci zasiłków okresowych na 1 tys. mieszkańców. Średnio w kraju ze świadczeń korzystało 9 osób na 1 tys. mieszkańców. Dla porównania w 2009 r. wsparcie na 1 tys. mieszkańców uzyskało na Podlasiu 18 osób. Jeśli chodzi o zróżnicowanie międzyregionalne, więcej decyzji o przyznaniu świadczenia podjęto w 2010 r.

¹ Procent osób, których dochód ekwiwalentny do dyspozycji (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji

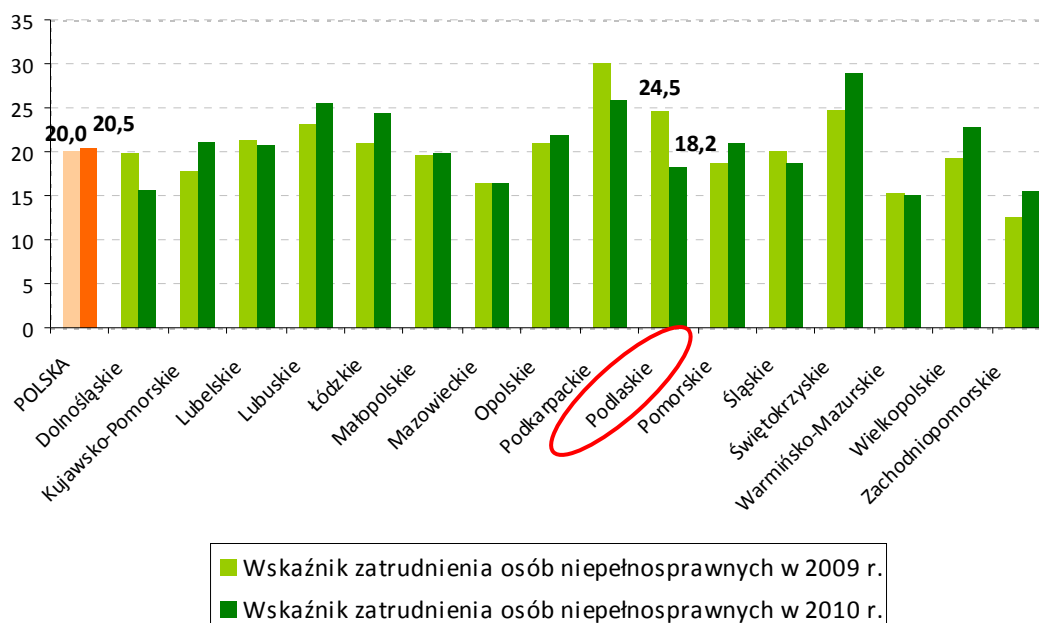
w województwie warmińsko-mazurskim (19 osób/1 tys. mieszkańców) oraz kujawsko-pomorskim (16 osób/1 tys. mieszkańców).

Biorąc pod uwagę sytuację gospodarstw domowych, warto zwrócić uwagę na wskaźnik dotyczący przeciętnej liczby osób pracujących w gospodarstwach domowych, który w 2009 r. w województwie podlaskim osiągnął jedną z wyższych wartości w kraju - 1,2 (średnia dla Polski 1,13). Wyższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim (1,21) i wielkopolskim (1,23). Ponadto, w porównaniu do 2008 r. odnotowano wzrost wartości wskaźnika na Podlasiu o 0,02 pkt. proc.

Kolejnym wskaźnikiem charakteryzującym sytuację gospodarstw domowych jest miernik dotyczący przeciętnej liczby osób pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej ogółem. W 2009 r. w województwie podlaskim osiągnął on wartość 0,84 i był wyższy od średniej dla kraju (0,82).

Biorąc pod uwagę sytuację osób niepełnosprawnych, w województwie podlaskim w 2010 r. poziom zatrudnienia tej grupy był jednym z najniższych w Polsce (Podlasie – 18,2%, średnia dla Polski – 20,5%). Potwierdzeniem niekorzystnej sytuacji osób niepełnosprawnych w regionie jest najwyższy w kraju spadek tego miernika w porównaniu z rokiem 2009 aż o 6,3 pkt. proc., przy jednoczesnym wzroście poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce o 0,5 pkt. proc.

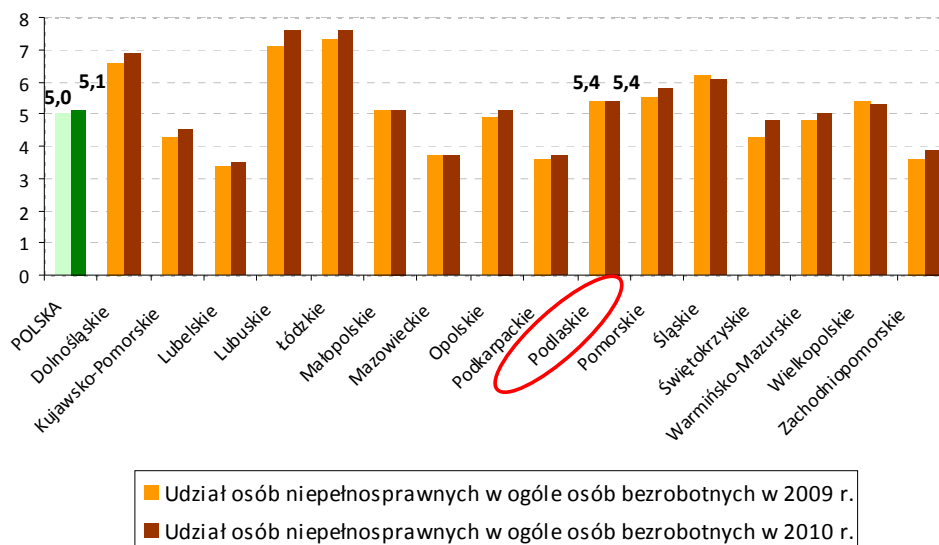
Rys. 12. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w 2009 r. i 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jednocześnie, województwo podlaskie charakteryzowało się wysokim odsetkiem osób niepełnosprawnych w ogóle bezrobotnych, który ukształtował się w 2010 r. na poziomie 5,4% i był wyższy od średniej dla Polski o 0,3 pkt. proc. W odniesieniu do 2009 r. odsetek osób niepełnosprawnych w regionie nie zmienił się.

Rys. 13. Udział osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych w 2009 r. i 2010 r.

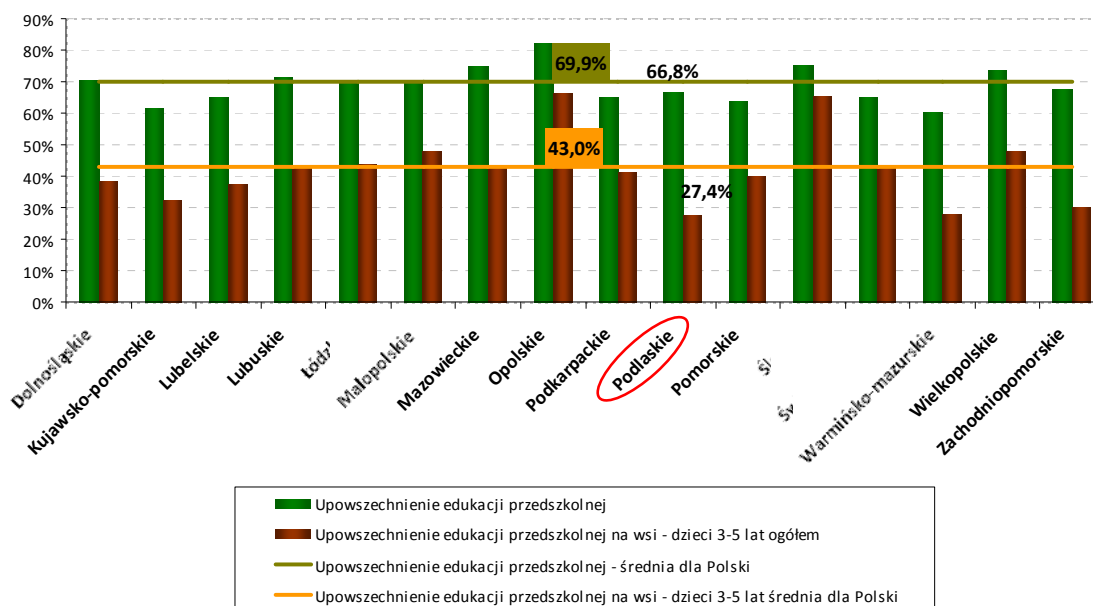

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE

Poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w województwie podlaskim wyniósł w 2010 r. 66,8% i był niższy od średniej dla kraju o 3,1 pkt. proc. W porównaniu do 2009 r. nastąpił wzrost wskaźnika w regionie o 3,3 pkt. proc. Jednocześnie, warto zwrócić uwagę, iż w odniesieniu do 2003 r. na Podlasiu odnotowano najwyższy wzrost upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Polsce, który wyniósł 20,6 pkt. proc. (średnia dla kraju – 17,6 pkt. proc.). Najwyższy odsetek dzieci objęto wychowaniem przedszkolnym w 2010 r. w województwie opolskim (82%), najniższy zaś w województwie warmińsko-mazurskim (60,6%).

Rys. 14. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej dzieci ogółem i na wsi w Polsce w 2010 r. (%)

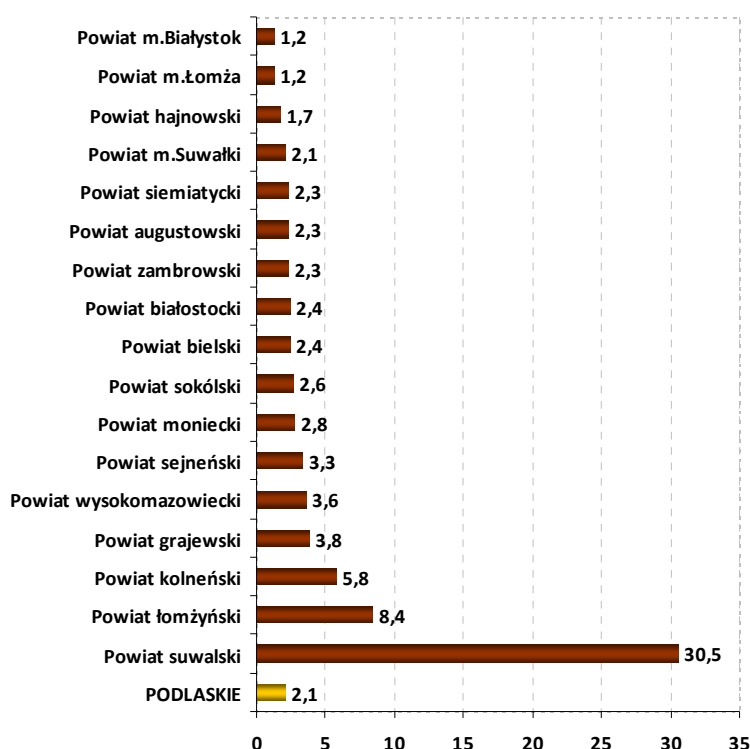

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, monitorowanie SRK

Jeśli chodzi o poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej na wsi, wskaźnik ten w 2010 r. w województwie podlaskim ukształtował się na najniższym poziomie w Polsce – 27,4% (wartość dla Polski – 43%). W porównaniu do 2009 r. odnotowano wzrost odsetka dzieci objętych edukacją przedszkolną zbliżony do średniej dla kraju (Podlasie - o 5,7 pkt. proc., Polska – o 5,5 pkt. proc.). Niemniej, w odniesieniu do 2003 r. w regionie odnotowano jeden z najniższych wzrostów powyższego wskaźnika w kraju – o 21,4 pkt. proc (wzrost dla Polski – o 26,3 pkt. proc.).

Jednocześnie, warto zwrócić uwagę na miernik opisujący liczbę dzieci przypadających na jedno miejsce w przedszkolu. Województwo podlaskie charakteryzuje się jednym z wyższych wskaźników w Polsce (Podlasie – 2,1, Polska – 1,8). Większa liczba dzieci na jedno miejsce w przedszkolu przypadało tylko w województwie podkarpackim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim (po 2,3) oraz kujawsko-pomorskim (2,2).

Rys. 15. Liczba dzieci przypadających na jedno miejsce w przedszkolu w województwie podlaskim wg powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Biorąc pod uwagę sytuację wewnątrz regionu, najkorzystniejsza sytuacja wystąpiła w Białymstoku i Łomży, gdzie liczba dzieci na jedno miejsc w przedszkolu wyniosła 1,2. **Istotny problem w dostępie do edukacji przedszkolnej, ze względu na brak przedszkoli, zauważalny jest w powiecie suwalskim, gdzie na jedno miejsce przypadało ponad 30 dzieci.** Niekorzystna sytuacja występuje dodatkowo w powiecie łomżyńskim i kolneńskim, gdzie na jedno miejsce w przedszkolu przypadało odpowiednio 8,4 i 5,8 dzieci.

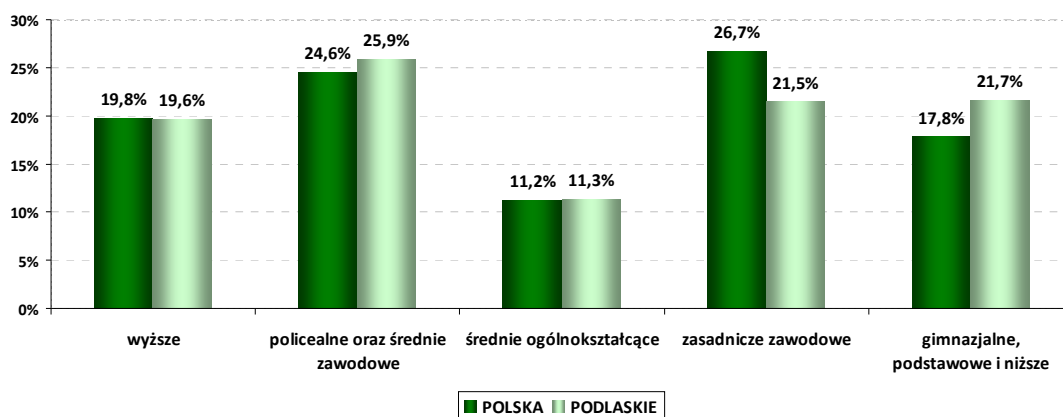
Jeśli chodzi o kształcenie na poziomie gimnazjum, województwo podlaskie plasuje się na trzecim miejscu w kraju pod względem wyników egzaminu gimnazjalnego w 2010 r. z części matematyczno-przyrodniczej. Przeciętne wyniki w regionie, na poziomie 24,4 były wyższe od średniej dla kraju (23,9). Ponadto, Podlasie jest liderem pod względem wyników

egzaminu gimnazjalnego z języka francuskiego (województwo podlaskie – 39,5, średnia dla Polski – 34,2).

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia mieszkańców Podlasia wg danych na koniec 2010 r. **udział osób w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym w regionie wyniósł 19,6% i był niższy od średniej dla kraju o 0,2 pkt. proc.** Niemniej, Podlasie jest regionem, gdzie osiągnięto jeden z najwyższych udziałów osób z wykształceniem wyższym w Polsce.

Rys. 16. Struktura wykształcenia w województwie podlaskim i w Polsce w 2010 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ponadto, **województwo wyróżnia się na tle pozostałych regionów wysokim odsetkiem osób z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym (25,9% w porównaniu z 24,6% w Polsce).** Dodatkowo, na uwagę zasługuje, najwyższy udział w Polsce **osób posiadających wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niższe (21,7% w porównaniu z 17,8% w kraju).** Jeśli chodzi o dział osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym jest on zbliżony do średniej dla kraju (Podlasie – 11,3%, Polska – 11,2%). Zdecydowanie niższy odsetek osób w regionie posiadało natomiast wykształcenie zasadnicze zawodowe niż średnia dla kraju (Podlasie – 21,5%, Polska – 26,7%).

W obszarze edukacji warto przyrzeć się również kształceniu osób dorosłych. **Wskaźnik kształcenia ustawicznego**, tj. udział osób w wieku 25-64 lat uczących i doksztalających się w ogólnej liczbie ludności w tym wieku, **wyniósł na koniec 2010 r. w regionie 5,2% i był zbliżony do średniej dla Polski (5,3%).** Warto zwrócić uwagę, iż odnotowano wysoki wzrost tego wskaźnika w regionie - o 1,2 pkt. proc. w porównaniu do 2009 r. Podobny wzrost odnotowano tylko w województwie śląskim (o 1,4 pkt. proc.), lubuskim i pomorskim (po 1,2 pkt. proc.). Dla porównania na poziomie kraju miernik ten wzrósł o 0,6 pkt. proc.

SPIS ILUSTRACJI

Rys. 1. Wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie podlaskim wg powiatów w 2010 r. (%)	5
Rys. 2. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej w IV kwartale 2010 r. w województwie podlaskim i w Polsce.....	6
Rys. 3. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w Polsce (%)	7
Rys. 4. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w województwie podlaskim i w Polsce w latach 2003-2010 (%).....	7
Rys. 5. Struktura pracujących wg sektorów ekonomicznych w Polsce i w województwie podlaskim w 2010 r.	8
Rys. 6. Nowe podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w województwie podlaskim wg powiatów w 2009 r.....	9
Rys. 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w 2010 r.....	10
Rys. 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego wg powiatów w województwie podlaskim w 2010 r.	11
Rys. 9. Stopa bezrobocia wg wykształcenia w Polsce i w województwie podlaskim w 2010 r. (%).....	11
Rys. 10. Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji w 2009 r.....	12
Rys. 11. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w Polsce i w województwie podlaskim w latach 2005-2009.....	13
Rys. 12. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w 2009 r. i 2010 r.	14
Rys. 13. Udział osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych w 2009 r. i 2010 r.....	15
Rys. 14. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej dzieci ogółem i na wsi w Polsce w 2010 r. (%).....	15
Rys. 15. Liczba dzieci przypadających na jedno miejsce w przedszkolu w województwie podlaskim wg powiatów	16
Rys. 16. Struktura wykształcenia w województwie podlaskim i w Polsce w 2010 r. (%).....	17